

בעזרת השם יתברך

ספר

מקוה ישראל ה'

נטילה במקום מקוה

גודל הנחיצות לרחוץ הידים בכלי בסדר מיוחד ויעלה
לו במקום מקוה עד שיהי' לו מקוה.

ברואה שלא יספיק הזמן לטבול לפני ברכת התורה
וקריאת שמע, יש עצה ותקנה מהאריז"ל ובעל שם טוב
הקדוש זכ"ע לרחוץ הידים בכלי בסדר מיוחד ויעלה לו
במקום מקוה עד שיהי' לו מקוה וזהו הסדר:

הנה השם הוי"ו ברוך הוא במילוי כזה:

יו"ד – ה"י – וי"ו – ה"י הן סך הכל עשר אותיות.

יקח הכלי ביד ימינו ונתנו ליד שמאל.

ומתחיל לערות על יד ימין פעם אחד ומכוין לאות ראשונה
שהוא י'. ואחר כך על שמאל ומכוין לאות י'

אחר כך מערה על ימין ומכוין לאות ו' ואחר כך על שמאל
ומכוין לאות ו'

מערה על ימין ומכוין לאות ד', ואחר כך על שמאל ומכוין
לאות ד'

ככה ימשיך עד שיגמור כל עשר אותיות על ידי נטילת ידים בדילוג פעם אחד על ימין ופעם על שמאל.

אחר כך מערה על יד ימין עשר פעמים רצופין ומכוין לכל עשר אותיות זה אחר זה אות אחד לכל נטילה ואחריו עשר פעמים על יד שמאל רצופין ומכוין להעשר אותיות אות לכל נטילה, כסדר הזה:

יו"ד – ה"י – וי"ו – ה"י

וסדר זה להמרגיל עצמו בו בזמן קצר נעשה קל למאד, אף שתחלתו נראה כי כבד ממנו הדבר, ההרגל נעשה טבע, וכשכבר נתרגל בו, ימשך הנטילה מרישא עד גמירא מינוט אחד ולא יותר. וחבל להתעצל בדבר כזה שעולה בניקל וראשו מגיעה השמימה. ונכון שבלילה מיד אחר קיום העונה יטול ידיו בסדר זה כמו שכתבנו לעיל.

ויצטער על שאי אפשר לו לעת עתה לטבול ממש, ויחשוב בעת הנטילה שבזה סר הטומאה ומתלבש, ומכל מקום לא יסמוך על זה לקום מאוחר בבוקר, כי עצה זו נתקן לאונס, ולא

לסמוך על זה לכתחילה, (ולענין נטילה זו להרואה קרי ביום הכיפורים או תשעה באב עיין מה שכתבנו בביאורים לטבילה ביום הכיפורים או תשעה באב)^א.

(א) מקור הדברים במכתב קודש של הקדוש מהר"ם מטשערנוביל זכ"ע נדפס בפתיחה לספר חסד לאברהם בענין רחיצת ידים במקום שאין מקוה. וכן בשלחן הטהור להגאון הקדוש מקאמארנא (סימן פ"ח סעיף ב'), **שכן תיקן הבעל שם טוב הקדוש, ומי כמוהו מורה בענינים אלו של טומאה וטהרה שהן חק ולמעלה מהשגתינו וכל דבריו תורה מן השמים.**

ודברי מהר"ם הנ"ל הובא בהערות וציונים לשם. ומכל מקום מבואר שם דעצה זו גילה לצורך אונס ודוחק במקום שאין מקוה אבל לא לסמוך על זה במקום שיש מקוה. ועל כן כתבתי דבלילה עד הקימה ישתמש בעצה זו, וכן ביום אם נתאחר באונס, אבל לא לקום מאוחר על סמך זה דלא לזה נתקן. וכן הוא בסוף צוואת הריב"ש בשמו.

והנה עצה זו מצאתי בספר בעל שם טוב שכן הוא בס' אמת ליעקב דף קי"ז בקבלה מהאריז"ל שייעצו כן.

ולדעתי בעצה זו ניצול מכמה מבוכות שיש חוששין מלהוציא דברי קדושה לפני הטבילה ועל ידי זה מבטלין כמה ברכות ולפעמים קריאת שמע בזמנה העיקרי שלא כדין, וסומכין על בדיעבד'ס וכיוצא. ומה שכתוב ליטול כלי ביד ימין עיין סימן ד' סעיף י' ובכף החיים ומאסף שם.

ודע דמה שכתבנו לעיל שאי אפשר לדחות שום ברכה המחוייבת משום חוסר טבילה כן מבואר בכל האחרונים שבסימן פ"ח וסימן ר"מ ובתוכם גם השלי"ה והגר"ז שתמכו בגוף ענין הטבילה בזמן הזה. דמכל מקום כיון שבטלה טבילת עזרא אף שהנהיגו להחמיר אבל לא להקל.

וכן מה שכתוב באות יג' דהיוצא מבית הכסא לא ימתין מלברך עד אחר הטבילה וכו' דכל שנצרך לנקביו עוד הפעם בטל ברכה ראשונה עיין ברכי יוסף (סימן ז') ושאלות ותשובות מהר"ם שיי"ק (אורח חיים סימן א'). ושיעור חצי שעה בפני יצחק מערכת א' אות ח', ובן איש חי פרשת ויצא אות י"ב.

ובהיות ששם הוי' במילואו ניתן לכתוב גם בשאר אופן נקוט סימן זה בידך דאין בכל הסדר רק ג' אותיות הללו י' – וגם ה' – וגם ו' זולת פעם אחת שיש גם אות ד' ודו"ק.

ומה שכתוב "דיחשוב במחשבתו שסרה טומאה ויצטער על מניעת הטבילה כעת", דבר זה שורשו בשלי"ה בעניני תפלה, מובא בפת"ע ומטעמי השלחן סימן פ"ח וזה לשונו:

ומי שלא יכול לעשות כן מחמת איזו מניעות יחשוב בלבו בשעת רחיצה הא דאיתא בברכות (דף ט"ו) א"ר בר אבא אר"י כל הנפנה וכו' ופירוש רש"י וכו'. ומי שמצטער על שאינו טובל את עצמו ומתלבש ברוח טהרה בשעה שרוחץ אז הוא כאילו טבל ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, עכלה"ק.

גם כתבנו לקמן באות ט"ז דבטבילה הכוונה להסיר הטומאה מוכרח והוא הדין בנטילה העומדת במקום טבילה, עיין שם.